“De Wekker”, november 1961, 15e jaargang, nummer 9.

Ontvangen van Rob Lampen, Rotterdam.

DE WEKKER

Orgaan van W.E.K., Vereniging van Personeel in dienst bij De Rotterdamsche Droogdok Maatschappij N.V. en de Scheepsbouw Maatschappij Nieuwe Waterweg N.V.

Opgericht 21 april 1944
Kon. erkend 16 mei 1951

Secretariaat: M. P. van der Borden, Kortebrantstraat 37, Rotterdam-1, Telefoon 12 86 43
Redaktie-adres: Karimunstraat 12, Rotterdam-22, Telefoon 7 19 70

BIJ DE VOORPAGINA

Radiografische tewaterlating

Het komt zelden voor dat bij een tewaterlating van een schip wordt afgeweken van het naar oud gebruik doorhakken van de klinkdraad met een bijltje. Deze in onze moderne tijd zo traditionele handeling, meestal door vrouwenhand geschied, geeft nog altijd een zekere bekoring aan de ceremonie; bij al het zakelijke dat kleine stukje romantiek, zo goed passend in het plechtige geheel.
De ontvangst van de naamgeefster en de genodigden op de werf, de aankomst bij de „wieg" van het schip, het staan op de tribune vlak onder de machtige steven, het gewaarworden van de spanning als de rammers in actie komen, het belsignaal, ten teken dat alles gereed is, de bijlslag, de stijgende spanning, de ontdekking dat er beweging in het schip komt, het eerst langzame, daarna steeds snellere wegglijden, het gewuif met hand en hoed, de verlaten helling, bij elkaar maakt het de tewaterlating tot een indrukwekkende gebeurtenis, zowel op de tribune als langs de helling.
De tewaterlating van de ONOBA geschiedde op geheel andere wijze. De laatste beletselen werden hierbij niet weggenomen d.m.v. een bijlslag, maar langs radiografische weg.
Aan boord van de Pieter Caland, die ligplaats had gekozen op de Maas, moest mevrouw M. C. Loudon-baronesse van Tuyll van Serooskerken door een druk op de knop de zendinstallatie inschakelen, waardoor een radiosignaal kon worden uitgezonden dat het vallen van de klink zou veroorzaken.
Ook nu bleek er geen „kink in de kabel" te zitten. Volgens de regelen der (R.D.M.) kunst ging de ONOBA vlot van de helling en we brengen hulde aan allen die met deze niet alledaags voorkomende werkzaamheden waren belast.
In de gezellige salon op het vlaggeschip van de Spido heerste een prettige stemming tijdens deze voor de R.D.M. en de SHELL unieke plechtigheid. De behaag'lijke warmte en het luxueuze interieur waren zeer zeker te verkiezen boven een kille tribune in de mist en het schip vanaf het water in zijn element te zien glijden moet toch ook wel een zekere bekoring hebben.
Als gevolg hiervan was er echter weinig „feestelijk vertoon" op de werf. Geen versierde tribune, geen erewacht, geen bezoekers, geen feestmuziek.....
Niettemin was het een bijzondere gebeurtenis voor de naamgeefster, evenals voor de directie van de werf en de rederij, die wij van harte gelukwensen met de voorspoedige gang van zaken.

VERENIGINGSMEDEDELINGEN

Onze toneelgroep brengt op **vrijdag 22 december 1961** in „De Lantaren", Gouvernestraat

Adieu en au revoir

Toneelspel in 3 bedrijven van Christien van Bommel-Kouw en Henk Bakker.

Aanvang 20 uur.

Toegangsbewijzen à *f* 0,50 zijn, voor zover beschikbaar, op vertoon van het bewijs van lidmaatschap in schafttijd verkrijgbaar aan het loket van de loonafdeling en in het schaftlokaal N.W. van 11 t/m 15 december en op 18 december. Op 18 december hebben de leden die de kaarten door nachtwerk niet eerder konden afhalen voorrang.

VAN DE REDAKTIE

Wij ontvingen begin november een prettige en interesante brief n.a.v. ons artikel over samenwerking bij de Operatie Canton. Voordat wij hierop kunnen ingaan, verzoeken wij de schrijver zich eerst met ons in verbinding te willen stellen voor een nader kontakt. Liefst mondeling.

Belanghebbenden worden medegedeeld dat vanaf heden de redaktie ook 's avonds telefonisch bereikbaar is; onder het abonnénummer 7 19 70.

Wij moeten op de dubbeltjes letten

Een dubbeltje is het tiende deel van een gulden, maar dat is nog geen reden om het „dubbeltje" te noemen. Wanneer wij nu weten dat het vroegere 2-stuiversstukje doorgaans dubbele stuiver werd genoemd, dan gaat ons een licht op. Die dubbele stuiver toonde geen pijlenbundel, zoals 1 stuiver, maar het wapen van het gewest — ieder sloeg zijn eigen munt — met daarbij de waarde: 2 S(tuivers). Door het decimale stelsel kwam het dubbeltje sterk in de gunst — ten koste van de stuiver.

De afbeelding toont ons een „dubbele stuiver" van West-Friesland, geslagen te Enkhuizen in 1677. Ware grootte: 18 mm.

Kunst in huis (Pierre Janssen)

Dit is het vervolg op ons sprookje over de man die het zo moeilijk had omdat zijn leven zo kaal was. Wij zullen thans proberen U wat vrolijker lectuur te bezorgen.

Wij kwamen aan het advies de man die het moeilijk had kunst te laten kopen. Uiteraard denkt iedereen dat kunst niet te betalen is. De kranten staan vol over veilingen, waar miljoenen worden betaald. Men vergeet dan meestal dat die miljoenen worden neergeteld voor meesterwerken van zeer bijzondere rang. Maar naast die weinige topstukken zijn er zoveel voortreffelijke en fijne werken, die er eenvoudig om **vragen** in een huis gehangen te worden. Laten we niet vergeten dat de meeste schilders het veel prettiger zouden vinden als hun arbeid in een **gezin** terecht kwam. Indien wij alle kunst in een museum opbergen, zal er vermoedelijk op den duur geen kunst meer bestaan.

Kunst kopen is voor het eigen huis, dus voor de eigen persoon, allereerst een kwestie van persoonlijke smaak. Nu valt er over smaak uitstekend en dagenlang te twisten, maar eigenlijk doet het er niets toe. Men wil iets moois, iets fijns, iets nieuws, iets anders, en men gaat dat zoeken. Dat zoeken kan men

doen bij de kunsthandelaar, in het museum of bij instituten waar tentoonstellingen worden gehouden. Wie op een oude meester uit is, wendt zich natuurlijk tot de kunsthandel of bezoekt een veiling, maar wie geen kapitalen bezit, gaat bij de kunsthandel of in een museum of elders naar tentoonstellingen van werk van kunstenaars die nu leven. In elke krant, door de radio en over de televisie wordt U verteld waar de tentoonstellingen zijn. En dan gaat U er maar eens heen. Om de entreeprijzen hoeft U dat niet te laten, want zo door de bank genomen kost het twee kwartjes of minder of helemaal niets. Er staat niemand met een geweer klaar om te roepen: Koop of ik schiet, en de kunstenaars verschuilen zich niet achter de schotten met lasso's om U te vangen. Er is ook niemand die U na afloop overhoort om te controleren of U het wel allemaal mooi hebt gevonden. U hoeft niets mooi te vinden. Maar wij zouden wel gaarne een weddenschap met U aangaan, dat U na een paar keer ergens iets ziet waarvan U denkt: **ja, dat.** Dàt zou ik nu wel eens willen hebben. Ja, dat zou in mijn huis mogen, **daarvan** zou ik plezier hebben. Het is misschien een ding van iemand waarvan U nog nooit gehoord hebt en de naam doet er dan ook volstrekt niet toe. Wie er toe doet bent U. Gesteld nu eens dat U zoiets ziet, dan laat U zich de prijslijst geven. U hoeft niet bevreesd te zijn dat het aannemen van de prijslijst U vijf jaren in de schulden legt. U hoeft trouwens ook in het algemeen niet zo bevreesd te zijn voor de prijzen. Er zijn uitstekende prenten voor minder dan honderd gulden. Er zijn verrukkelijke schilderijen voor een paar honderd gulden. En bovendien kunt U eens kontakt zoeken met de kunstenaar, men helpt U daar graag bij en met hem kunt U in veel gevallen beslist wel tot een accoord geraken.

Er is daarenboven thans een zeer bijzondere mogelijkheid om U het kopen van kunst nog gemakkelijker te maken. Die mogelijkheid is geopend door het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Het gaat hier om een subsidie dat nu eens niet aan anderen wordt gegeven, maar aan U, als U een kunstwerk van een nu levende Nederlandse kunstenaar koopt. In het gehele land worden tentoonstellingen gehouden waarvoor die subsidieregeling geldt. Het zal alweer de krant zijn of het aanplakbiljet die U vertellen waar en wanneer er zo'n tentoonstelling is. Koopt U daar nu een schilderij (ook op papier, dus gouaches of aquarellen), een tekening, een grafisch werk (dat kan een steendruk zijn of een ets of een gravure of een houtsnede) of een stukje beeldhouwwerk, dan krijgt U van het Rijk een percentage van de aankoopsom cadeau.

De regeling werkt als volgt. U gaat naar een dergelijke tentoonstelling en koopt een werk. Dan hoeft U niet de gehele prijs te betalen als het tenminste kost tussen de 30 en 1250 gulden. Het Rijk betaalt nl. een gedeelte van de aankoopsom en niet zo weinig ook. Bij prijzen tot 200 gulden scheelt het U ongeveer 30 procent en dat loopt dan op tot wel 50 procent oftewel de helft. Bij 400 gulden en na de 600 gulden gaat het weer wat zakken, b.v. als U een schilderij koopt van 700 gulden betaalt U 420 gulden. Boven de 1250 gulden moet U het zelf betalen en het is wel duidelijk waarom: het gaat er niet om een kunstverzamelaar van U te maken, maar iemand die kunst bezit en dat is heel wat anders.

Kijken we aan de andere kant van de schaal, dan zien we dat U b.v. voor een prent van 60 gulden maar 42 gulden hoeft te betalen en voor een bronzen beeldje van 200 gulden slechts 140 gulden. U hoeft verder niets anders te doen dan een verklaring te tekenen die U wordt voorgelegd, waarin U belooft dat U het werk niet binnen vijf jaar van de hand doet en als U dat met alle geweld toch wilt, dan moet U daarvoor toestemming vragen aan de Staatssecretaris. Die moet U dan een briefje schrijven; hij werkt in Den Haag en het briefje zal hem dus best bereiken als U er alleen maar Staatssecretaris van O.K. en W., Den Haag opzet. Overigens gaat U dat natuurlijk helemaal niet doen, want U wilde het voor Uzelf hebben, om er **zelf** mee te leven. Voor ieder van de gesubsidiëerde tentoonstellingen is een bepaald bedrag aan subsidies beschikbaar en het gaat zo: wie het eerst komt, het eerst maalt. Mocht U zo'n gesubsidieerde tentoonstelling nergens kunnen ontdekken, bel dan b.v. eens even op of schrijf een briefje naar de Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars, Keizersgracht 609, Amsterdam-C., tel. (020) 3 77 61. Maar waarschijnlijk weet men het ook wel in het dichtstbijzijnde museum.

Wij mogen niet verzuimen te vermelden dat de man waarover wij handelden, de man die het zo moeilijk had, na aankoop van een mooie kleurlitho wat vrolijker werd. Wij zouden niet willen zeggen dat hij de gehele dag liep te gieren van de pret, maar er was een klein stukje nieuw leven in zijn huis gevaren en het kon hem overkomen dat hij zich des morgens zonder morren voegde in de conjunctuur die wij gaarne als zo hoog beschouwen. Voorts kon hij af en toe tevreden tegen Pierre Janssen zeggen: „Ach, jij met je kunst".

NIEUW AMSTERDAM

De restauratie en verbouwing van de Nieuw Amsterdam is in volle gang. Sinds de aankomst op de werf zijn honderden arbeiders druk in de weer het schip in- en uitwendig een nieuwe gedaante te geven. Straks, in de tweede helft van januari 1962, komt het als „new look"-schip weer in de geregelde dienst op New York en zal zijn passagiers op geriefelijke en prettige wijze van dienst zijn.

Zover is het echter nog niet. Hoewel de foto's die wij hierbij publiceren enkele weken geleden werden gemaakt en het werk dus al in een verder gevorderd stadium verkeert, geven zij toch een algemeen beeld van de grootte van het karwei.

Vrijwel alle hutten ondergaan een grote-schoonmaak-beurt en worden opnieuw ingericht (foto 2).

Afbeelding 1 toont het gedeelte A-dek vóór, waar de messroom civiele dienst zal worden ingericht.

Opname 3 tenslotte geeft een beeld van de werkzaamheden in de eerste klas eetsalon.

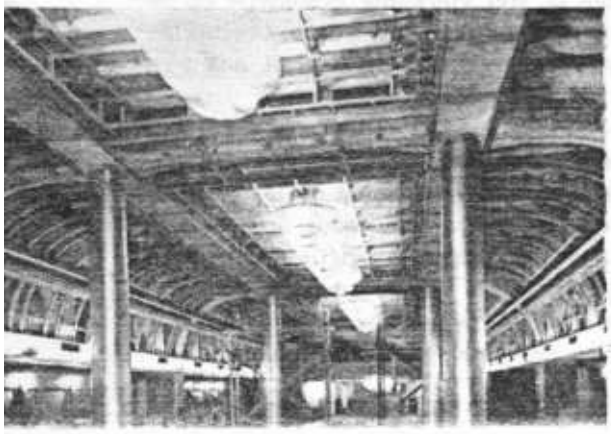

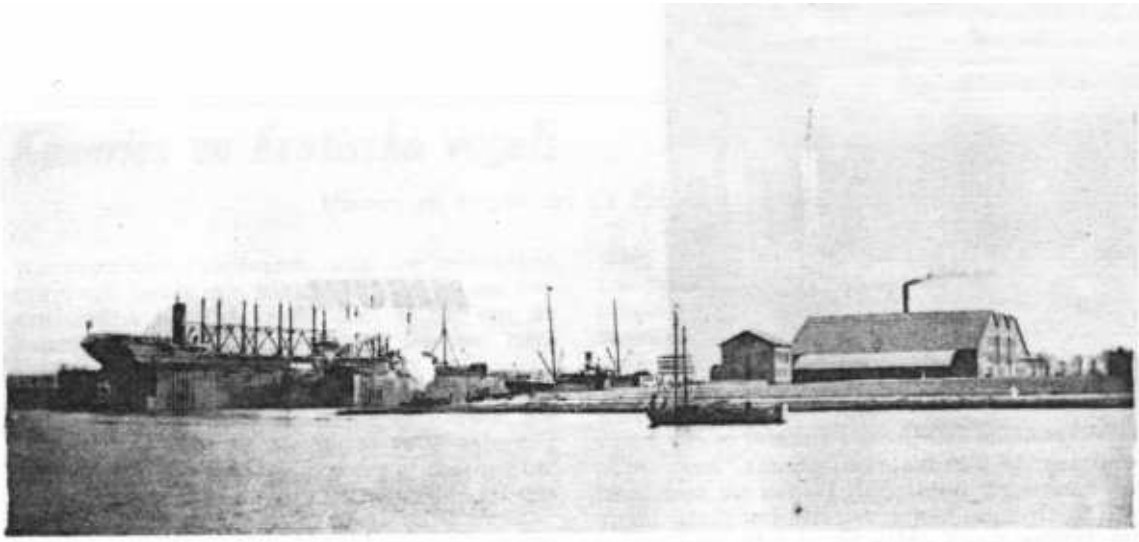

TOEN EN NU

Wij plaatsten in het septembernummer een foto van de nieuwe werkplaats voor de koperslagers die, zoals u wellicht weet, in de v.m. onderzeebotenloods een ruimer domein hebben betrokken. Het slopen van de oude koperslagerij was noodzakelijk gebleken om de machinehal te kunnen uitbreiden.

Dat in de loop der jaren de situatie grote wijzigingen heeft ondergaan, blijkt wel uit de bijgaande foto's en tekeningen van het westelijk deel van ons bedrijf.

De eerste foto dateert van heel in het begin, omstreeks 1910. Vanaf de Maas gezien was het maar een primitief bedrijf. Let wel, in onze ogen. Voor toen bleek het al een hele Onderneming te zijn. In de grote hallen rechts waren ondergebracht de bankwerkerij, draaierij en de smederij. De uitwendige vorm is bewaard gebleven want nu nog houden de drie kappen de herinnering aan vroeger jaren levendig. Zij vormen nog een deel van de hedendaagse machinehal.

In de open ruimte tegen de noordgevel werkten de scheepsbouwers „Hij werkt onder de kap" is nog een uitdrukking die gebezigd wordt voor iemand die in de scheepsbouwwerkplaats te vinden is. Het vierkante gebouwtje op de voorgrond was het kantoor. Verder beschikten we nog over een tweetal dokken, nl. dok 1 en dok 2.

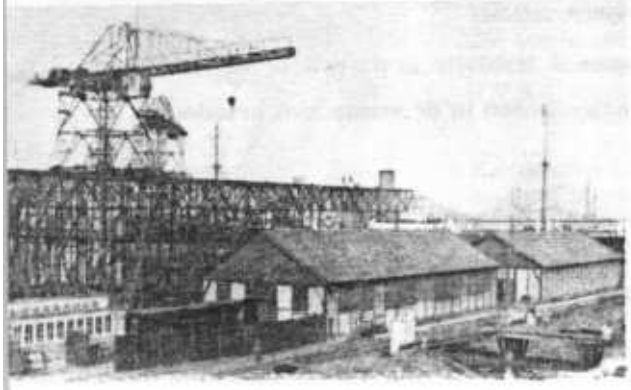

De beide andere foto's illustreren eveneens het primitieve uit vroeger jaren. Het hoofdkantoor met op de voorgrond de loonadministratie en de nagel- en houtloods, op de plaats waar nu nog de plaatwerkerij is gelegen.

Bijgaande situaties van ons bedrijf geven U een beeld van de wijzigingen die ons bedrijf in de loop der jaren heeft ondergaan.

SITUATIE OMSTREEKS 1915

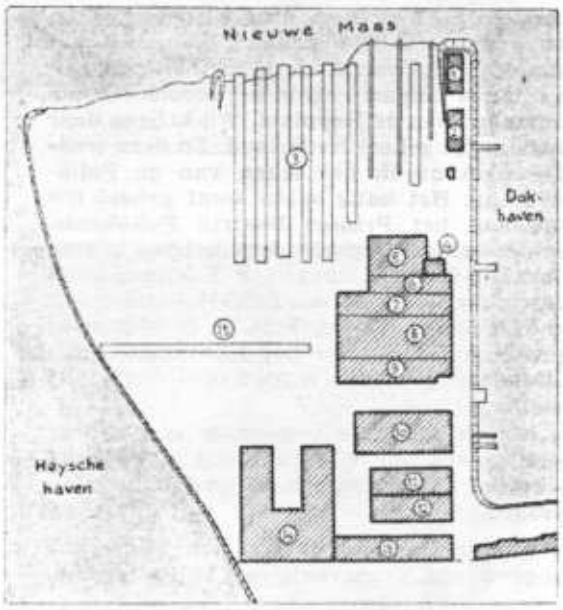

VERKLARING DER CIJFERS:

1 *Houtloods*
2 *Nagelloods*
3 *Hellingen en kraanbanen*
4 *Magazijn*
5 *IJzerwerkersloods*
6 *Idem, voorheen „de kap"*
7 *Ketelmakerij*
8 *Bankwerkerij en Draaierij*
9 *Gieterij*
10 *Smederij*
11 *Modelmakerij*
12 *Zagerij*
13 *Timmermans- en Scheepsm.werkplaats*
14 *IJzerwerkersloods*
15 *Sorteerterrein met Kraanbaan*

SITUATIE 1961/1962

VERKLARING DER CIJFERS:

1 *Lasloods*
2 *Koperslagerij*
3 *Magazijn*
4 *Machinehal ca 225 × 90 m*
5 *Magazijn*
6 *Gereedsch.werkplaats*
7 *Stomerij*
8 *Medische afd.*
9 *Scheepsb.werkplaats ca 270 × 120 m*
10 *Hellingen en kraanbanen*
11 *„Super"-helling ca 240 × 50 m*

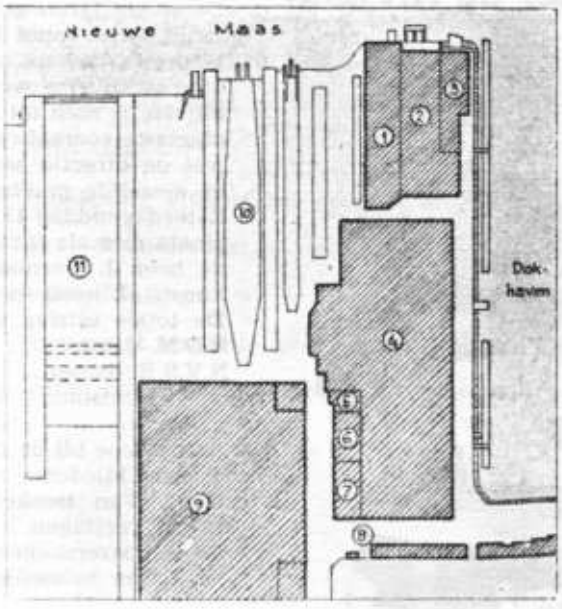

Kanaries en Exotische vogels

kleuren en zingen om de Polio in Nederland te helpen bedwingen!!

Wanneer ondergetekende aan uw redakteur gevraagd heeft een klein plaatsje in uw bedrijfskrant te reserveren, dan is dit om de aandacht van u te vestigen op iets dat heel veel met de vrije-tijds-besteding te maken heeft. Daarom is het zo prachtig dat wij nu de 5-daagse werkweek hebben en een ieder, die er een hobby op na houdt, de vrije zaterdag zo nuttig kan gebruiken. Zo is het met mij en zovele anderen. En iedere liefheberij heeft iets aparts!

Ook onze liefhebberij staat dit jaar in een bijzonder teken, nl. ten dienste van de Poliobestrijding. Is er nog iets mooiers dan je liefhebberij en vrije tijd in dienst te stelen voor de lijdende mensheid?

Nu zal men zich afvragen: Wat is dat dan wel, die bijzondere liefhebberij? Hier is het dan, het kweken van Kanarievogels. Niet zo maar, nee, volgens de theorie van Mendel.

Wist u dat er 52 kleuren bestaan bij de kleurkanaries?

Wist u dat de zang-, kleurkanaries en exoten aan verschillende wedstrijden deelnemen, o.a. Onderlinge Wedstrijden van de verenigingen, Kampioenschappen van Rotterdam, Gewesten, Nederland en de Wereld.

Wist u, dat er al verschillende wereldkampioenen in Nederland zijn van zang- en kleurkanaries?

Wist u dat Nederland al diverse malen het Landen-klassement gewonnen heeft. Ja, onze huisvriendjes zijn al naar Spanje, Italië, Portugal, Duitsland en Frankrijk geweest; in februari a.s. gaan ze weer naar Brussel.

Vóor deze wedstrijd krijgen we eerst het Kampioenschap van Nederland in Rotterdam van 6 tot 14 januari 1962 in het mooie gebouw „Courzand" aan de Heyplaat. Wij krijgen daar inzenders uit geheel Nederland. En deze wedstrijd staat nu in het teken van de Poliobestrijding. Het batig saldo komt geheel ten goede aan het Prinses Beatrix Poliofonds. Vooraanstaande Nederlanders hebben zitting in het Ere-Comité, o.a. mr. J. Klaasesz, commissaris der Koningin van Zuid-Holland, mevr. Van Walsum, ir. K. v.d. Pols, ir. B. Wilton en nog vele anderen. Is er nog iets mooiers dan je liefhebberij voor zo'n goed doel disponibel te stellen?

Een bezoek aan deze vogelshow is zeker de moeite waard. Maar u kunt nog meer doen, ieder offer, hoe gering ook, zal in dank worden aanvaard.

Het gironummer is: **24 44 37** ten name van J. Lagerwaard, Transvaalstraat 16, Rotterdam.

Wilt u er nog iets meer van weten? Mijn adres is: A. H. Hoek (secr.), Gerststraat 13, Rotterdam-20.

Ontmoeting met de N.V.S.B.

De Nederlandsche Vereenigde Scheepsbouw Bureaux, waar voornamelijk het marinetekenwerk wordt verricht en die haar zetel heeft in Den Haag, houdt sinds 1952 éénmaal per jaar met onze afdeling tekenkamer scheepsbouw contact op sportgebied. De eerste jaren gebeurde dit door middel van een voetbalwedstrijd, maar vanaf 1957 wordt er gekegeld. Doordat het N.V.S.B.-team gehandicapt werd i.v.m. het „uitzwermen" van het personeel naar de diverse werven en zij soms lange tijd aldaar moest verblijven, is men tot deze nieuwe sportbeoefening overgegaan. De afgelaste voetbalwedstrijd in 1957 (wat een weer was het toen!) was de directie aanleiding daartoe; in gebouw Courzand werd op diezelfde middag de eerste wedstrijd gehouden.

Zaterdagmiddag 11 november jl. vond de wedstrijd voor dit jaar plaats met als inzet een wisselprijs, uit hout vervaardigd door de heer J. Vermaat, die hiermede weer een fraai en sierlijk kunststuk heeft gewrocht.

De totale uitslag werd een nederlaag voor de onzen:

R.D.M.-dames	143 p.	R.D.M.-heren	733 p.
N.V.S.B.-dames	292 p.	N.V.S.B.-heren	680 p.

Eindstand: R.D.M. ..... 876 punten
N.V.S.B. ..... 972 punten

Kampioene bij de dames werd mevr. Vermaat, bij de heren ging de heer Miedema met de eer strijken. In de finale werden onze mevr. Van Beukelen en onze heer Van 't Hof met 8-0 en 13—11 verslagen.

De verliezersbeker bleef dus op de R.D.M. Eén troost: Onze tekenaars behoefden voor de Hagenaars niet onder te doen!

Het ontstaan van de Zaanse houtindustrie

De rol die het hout in de menselijke samenleving speelt is van moeilijk te overschatten betekenis. De toepassing en het gebruik van hout, ook heden ten dage, dus in concurrentie met tal van nieuwe bouw- en hulpstoffen zijn veelomvattend en bijna onbeperkt.

De primitieve volken die in hun behoefte aan hout uit hun onmiddellijke omgeving kunnen voorzien voelen niet de noodzaak om hout als handels- of ruilartikel te gebruiken. Maar in de Nederlanden was het in de vroege middeleeuwen reeds met de bosrijkdom zodanig slecht gesteld, dat aan de houtbehoefte voor woningbouw, scheepsbouw e.d. niet meer kon worden voldaan en men genoodzaakt was het hout uit Duitsland en de Oostzeelanden aan te voeren. Deze aanvoer uit Duitsland had via de Rijn plaats: de houtvlotten zijn sinds de 11e eeuw (wanneer we de vlotten van de Batavieren niet meerekenen!) stroomafwaarts naar de Nederlanden gedreven. En deze wijze van vervoer duurde tot diep in de 19e eeuw voort.

De opkomende steden in Holland hadden veel hout nodig; door de geweldige bloei van handel en scheepvaart was de vraag naar hout enorm gestegen. Dordrecht, dat het stapelrecht van de Rijnhandel bezat, was daardoor mede het grote centrum van de houthandel:

de meeste vlotten werden daar gesorteerd en het hout in speciale veilingen verkocht. Dordrecht moest echter in later tijd zijn monopolie-positie aan Amsterdam afstaan, dat zich mede door zijn grote bloei als handelsstad in 't algemeen tot een belangrijke Europese houtmarkt ontwikkelde.

Het hout werd niet uitsluitend voor binnenlands gebruik geïmporteerd: weldra werden verschillende, door het zagen „veredelde" houtwaren weer naar het buitenland uitgevoerd. Het ruwe produkt werd door deze bewerking geschikt gemaakt voor de scheepsbouw, woningbouw, kuiperij, wagenmakerij enz. Velen vonden in deze houtbewerkingsnijverheid, die voornamelijk als handwerk werd verricht, een goed bestaan.

Is de houthandel en -industrie dus wel van zéér oude datum, die van Zaandam, hoewel deze stad een klinkende naam voert op 't gebied van hout, is nog maar enkele eeuwen oud. Toen de middeleeuwse houthandel reeds tot grote bloei was gekomen, was de Zaanstreek nog een dun bevolkt en armelijk gebied, welks bewoners zich hoofdzakelijk met veeteelt en visserij bezighielden. Naast deze oeroude bestaansmiddelen was de binnenscheepvaart, waaronder de ventjagerij *) het terrein hunner werkzaamheid en als zodanig waren ze bekwame vissers en handelaars. Toen in het midden van de 16e eeuw een grote sluis in de Hogendam gebouwd was, werd de Zaan, mede door het dichtslibben van de Kil als onderdeel van de vaarweg Alkmaar - Haarlem, de drukste scheepvaartroute in Hollands Noorderkwartier. Het spreekt wel haast vanzelf dat handels- en ambachtslieden zich graag in deze, in menig opzicht gunstig gelegen streek, vestigden.

Immers, de middeleeuwse gilden-verordeningen waren in de steden nog steeds van kracht en vormden op vele terreinen van de groeiende industriële bedrijvigheid een rem voor de ontwikkeling daarvan, terwijl juist vele handelswaren tot veel hogere prijs verkocht konden worden, indien zij door bewerking werden veredeld en daardoor in waarde toenamen. In de steden nu was dit in vele gevallen praktisch onmogelijk. Het aangevoerde hout b.v. moest men met de hand aan ribben, delen en platen zagen. Deze handhoutzagers in de steden waren in gilden verenigd, die bij keuren allerlei bepalingen ontwierpen om de leden tegen concurrentie te beschermen.

Aan de Zaan bestonden geen gilden; daar was ieder vrij in het uitoefenen van die beroepen, welke op het platteland waren toegestaan. Waar we ons de Zaanstreek in die tijd het best kunnen voorstellen als een min

of meer ontoegankelijke rimboe, ligt het voor de hand dat de bewoners het ook met niet toegestane werkzaamheden niet te nauw namen, daar controle op overtredingen van 's Lands placaten wel zeer moeilijk was uit te voeren.
Het bouwen van molens was de Zaankanters zeker niet onbekend en tal van koren- en watermolens waren in deze streken in bedrijf. Een van deze molenbouwers, Cornelis Cornelisz,, ook wel Krelis Lootsje genaamd en woonachtig in Uitgeest, construeerde in 1592 een windmolentje, waarmede met behulp van een krukas een zaag op en neer werd bewogen. Cornelis nu was een onbemiddeld man, hij bouwde zijn molentje dat zeer bescheiden van afmeting was, op een vlot. Dit laatste bood grote voordelen, want niet alleen kon daardoor de constructie van de molen zeer eenvoudig gehouden worden omdat het probleem van het op-de-wind-zetten was opgelost door het vlot te draaien, maar ook de aanvoer van de te zagen houtwaren kon door het omringende water gemakkelijk plaatsvinden.
Cornelis vroeg en verkreeg octrooi van de Staten-Generaal, die waarschijnlijk heel wat toekomst in de nieuwe vinding zagen, want zij verleenden hem bovendien vrijstelling tot het betalen van windpacht gedurende een aantal jaren, teneinde de zaak te stimuleren. Maar het verging Cornelis niet anders dan vele uitvinders voor en ontelbare na hem: profijt heeft hij er niet van getrokken. Het vlotte met de verkoop van zijn molentje aanvankelijk niet. Het duurde tot 1596 eer er een koper voor gevonden werd, die het molentje naar Zaandam overbracht. Daar was reeds enige industriële ontwikkeling en hier was het dat de nieuwe wijze om hout te zagen „die geld en mensevleis spaarde" een geschikte voedingsbodem vond en tot grote ontwikkeling geraakte. Hier geen houtzagersgilde dat niets van de nieuwe concurrent moest hebben: hier ging men met de nieuwe vinding experimenteren en toen bleek, dat een produkt geleverd kon worden dat in alle opzichten verre de voorkeur boven het met door handenarbeid verkregen produkt verdiende.
Aan de uitvinding van Cornelis, die reeds voor 1607 was overleden, waren verschillende verbeteringen aangebracht. Het aantal zaagramen was tot drie uitgebreid, waardoor een regelmatiger gang werd verkregen. Door de zaagramen van meer zaagbladen te voorzien werd het mogelijk om een balk in één keer tot planken te zagen. Bij het vergroten van de molen bleek het onmogelijk om de standplaats op een vlot te handhaven: het gewicht en de winddruk op de roeden was te groot geworden en zo kwam na veel proefnemingen de zaagmolen tot stand, die als paltrok grote bekendheid heeft gekregen en waarvan er alleen in Zaandam al een 200 gestaan hebben. Behalve deze soort werd in 1614 de eerste houtzaagmolen-bovenkruier gebouwd voor rekening van Dirk Sybrantsz. Dit type molen had een vast molenhuis met draaibare kap. Met deze molens konden grote balken en zware stammen gezaagd worden.

*) Ventjagerij = marskramen.

Een praatje over deze tijd

Men klaagt tegenwoordig vaak, dat de mens in de wereld van vandaag tekort komt. Wij leven in een technische maatschappij; de techniek en de machine hebben de overhand. De mens, in zijn werk, wordt vaak al niet veel meer beschouwd dan een klein rad in de grote machine, die samenleving heet. En als men niet werkt, is men toch nog afhankelijk van de manier waarop anderen de machine laten lopen. Men neemt deel aan het verkeer. Men wordt met verkeersmiddelen van het ene naar het andere punt getransporteerd. En als men zelfstandig aan het verkeer deelneemt, moet men gehoorzaam met de stroom meegaan. Totdat men eindelijk rustig thuis zit „en weer mens begint te worden": maar dan zijn er nog de radio en de televisie en allerlei plichten, die een mens toch nog bij de buitenwereld betrekken.
Men klaagt ook wel (en in sommige gevallen terecht), dat de mens van deze tijd losgeslagen is. Vroeger heet het dan, legden het gezin, de school, de kerk, de mensen vaste leefregels op. En men hield zich eraan. Maar tegenwoordig doen de mensen maar wat ze willen en ze kennen „God noch gezag" meer. En dan komt de tegenwoordige vrijgevochten jeugd op de proppen, die zich nergens meer aan stoort.
Dat is allemaal natuurlijk wel waar, in zekere zin. Het is zonder twijfel waar, dat veel mensen, die de oorlog met zijn verschrikkingen hebben meegemaakt, daardoor diep geschokt zijn en aan veel gingen twijfelen. En het is ook waarschijnlijk, dat de kinderen van die mensen minder met een vaste overtuiging werden en worden grootgebracht dan vroeger het geval was. Verder valt het ook niet te ontkennen, dat wij wel in een heel andere wereld leven dan in de tijd, toen men dacht, dat ze alleen in Europa en dan nog speciaal in Nederland wisten hoe het moest. Als je weet, dat de atoombom bestaat en het communisme een dreigende macht is, denk je anders over dingen, dan toen er nog geen vliegtuigen waren, noch een ijzeren gordijn.
Het is allemaal waar, dat wij in een onveilige wereld leven en dat de mens zich in

die wereld vaak eenzaam, onbeschermd en onzeker voelt. Maar toch geloven wij, dat de mens van vandaag niet zo te beklagen is.

In het algemeen gesproken ! Er zijn natuurlijk bepaalde mensen, of groepen van mensen en zelfs hele volkeren, die wel degelijk diep beklagenswaardig zijn. Waar het ons hier om gaat, is de vraag : Is die mens van vandaag er zoveel slechter aan toe dan, laten we zeggen, de mens van een halve eeuw geleden ? Dan zijn we geneigd daarop te antwoorden : De mens van vandaag mist veel van wat men vroeger rustig en veilig meende te bezitten; maar daar tegenover staan voor hem mogelijkheden waarvan ze vroeger niet konden dromen. We zouden haast willen zeggen : Die mens van vandaag heeft veel meer keus ! Ten aanzien van zijn beroep, van zijn opleiding, zijn liefhebberijen; ook ten aanzien van zijn gezin en van de mensen met wie hij wil omgaan en ten aanzien van zijn overtuiging, of zo men wil zijn levensinhoud.

Zonder twijfel zijn de gevaren van die meerdere keuze vaak groot. Zonder twijfel zijn er velen, die slecht kiezen, of helemaal niet; of die niet durven te kiezen. Daaruit ontstaan bedenkelijke gevolgen, om niet te zeggen sociale misstanden.

Wij leven in een heel wonderlijke wereld.

Een onzekere wereld, een rauwe wereld, een wereld met grote gevaren. Maar ook in een wereld, waarin het voor zeer velen meer dan vroeger mogelijk is „er wat van te maken".

Hoe men dat doet, is dan weer een vraag voor ieder op zichzelf. Het is misschien veel belangrijker voor ons dan we wel beseffen, dat we in een tijd leven waarin veel, dat rotsvast scheen te staan, in beweging is gekomen.

Dat gaat met leed en verlies gepaard. Maar het brengt ook mee, dat velen de ogen worden geopend. Men gaat op zoek; men gaat zich rekenschap geven van veel dingen; de verantwoordelijkheid wordt groter. Verantwoordelijkheid voor het eigen leven en voor dat van anderen, temidden van verwarring en onzekerheid.

De mens in de wereld van vandaag? Is die wereld werkelijk zoveel „onmenselijker" dan zij vroeger was, toen alles nog ging zoals het was vastgesteld ? Als hij zijn ogen maar goed de kost geeft, is die mens van vandaag er waarlijk niet zo slecht aan toe, dachten we.

Praat er eens over met anderen....

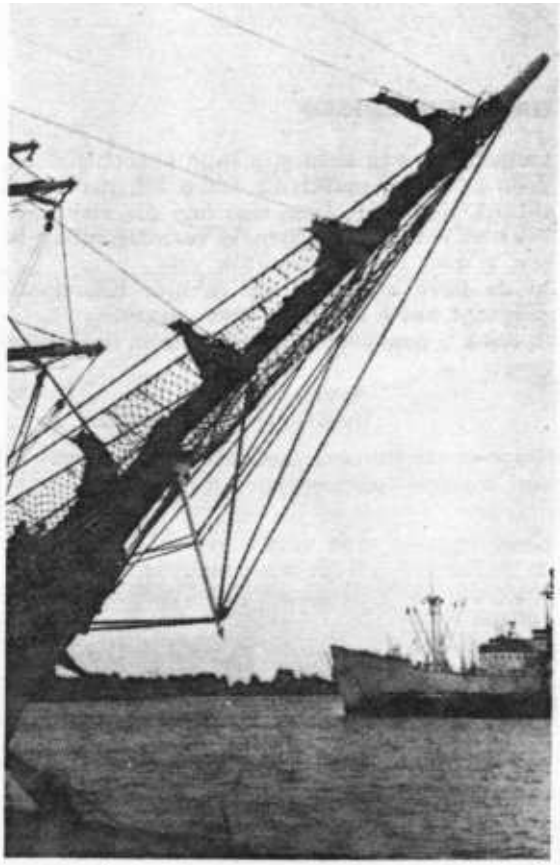

Oud en Nieuw

FOTOCLUB

De donkere en trieste maanden van het jaar zijn voor de amateur-fotograaf meestal geschikt om zich te verdiepen in de opnamen die hij de afgelopen zomer heeft gemaakt.
Hij bekijkt dan z'n negatieven met een kritisch oog en scheidt „rijp en groen" van elkander. Daarna neemt hij een duik in z'n doka, slaat aan het vergroten en probeert het materiaal zijn wil op te leggen. Als hij dan uiteindelijk met een goed geslaagde vergroting op de club komt en het blijkt de beste „foto van de maand" te zijn, dan weet hij dat al zijn moeite niet voor niets is geweest. Dat zijn werk door anderen wordt gewaardeerd zal een stimulans zijn voor de toekomst.
De ereplaats in De Wekker gaat deze keer naar de heer G. Otterspeer, de maker van de foto „Oud en Nieuw".
Wij hopen dat dit van hem niet de laatste, maar de eerste van een lange reeks foto's zal zijn.

F. de Boer, secr.

NOTEERT U EVEN ?

Voor het geval dat u het nog niet weet of misschien vergeten bent, de secretaris van de philatelistenclub „De Postzegel" is verhuisd. Zijn nieuw adres luidt :

P. J. van Drongelen,
Wolphaertsbocht 77, Rotterdam-21.

Als u soms van gedachten bent lid van deze gezellige onderafdeling van onze personeelsvereniging te worden is een briefkaartje aan bovengenoemd adres voldoende om de gewenste inlichtingen te kunnen ontvangen.
Een bezoek stelt hij uiteraard (natuurlijk) evenzeer op prijs.

DANKBETUIGINGEN

Langs deze weg betuig ik mijn oprechte dank voor de mand met fruit die u mij heeft gestuurd. Het medeleven met hen die ziek zijn, het niet vergeten worden, is verheugend en ik ben u daar zeer erkentelijk voor.
In de twee maanden die ik hier heb doorgebracht heeft men mij niet vergeten.
Ik dank u daarvoor en zendt u mijn hartelijke groet.

A. van der Ende
Gemeente Ziekenhuis Bergweg

(Deze dankbetuiging kon helaas vorige maand niet worden opgenomen.)

Mede namens mijn vrouw zeg ik het bestuur en de leden hartelijk dank voor de schaal met fruit die ik tijdens mijn ziekte mocht ontvangen.

P. Bol
Heemraadssingel 325

Hartelijk dank voor de schaal met fruit die u mij deed toekomen i.v.m. mijn ziekte.

W. L. Bestebreurtje
Ampenanstraat 38

Voor de schaal met fruit die ik tijdens mijn ziekte van u mocht ontvangen, betuig ik u, mede namens mijn echtgenote, mijn oprechte dank.

P. van Dommele
Krabbedijkestraat 35

Wij zijn u zeer erkentelijk voor het medeleven tijdens mijn ziekte en danken u zeer voor het fruit dat namens de personeelsvereniging werd bezorgd.

G. Leuvekamp en echtgenote
Alwinastraat 21

AFSCHEID

Met ingang van 1 oktober 1961 ging met vervroegd pensioen de heer

A. KOSTER

schilder van beroep, geboren 15 november 1903 en wonende Mathenesserstraat 43a, Rotterdam-7. Hij was vanaf 20 augustus 1946 in dienst van de R.D.M.

Kopie voor het december-nummer dient uiterlijk zaterdag 9 december in ons bezit te zijn.

Op 1 november 1961 gingen met pensioen de heren

J. VAN DER WEIJDE

afschrijver in de scheepsbouw, geboren 28 oktober 1896 en wonende Streefkerkstraat 8b, Rotterdam-20. Hij was vanaf 27 februari 1919 (dus ruim 42 jaar!) onafgebroken in dienst van de R.D.M.

H. BATENBURG

magazijnbediende, geboren 7 januari 1892 en wonende Pastoriedijk 179, Pernis. Hij kwam voor het eerst in onze dienst op 23 mei 1913. Na een aantal onderbrekingen was hij sinds 16 augustus 1938 onafgebroken bij ons werkzaam.

B. PEEMAN

timmerman van beroep, geboren 10 oktober 1896 en wonende Wevershoekstraat 27a, Rotterdam-20. Zijn tijdvak op de R.D.M. was van 16 januari 1936 tot 31 oktober 1961.

IN MEMORIAM

Op 29 oktober 1961 is overleden de heer

A. OUDEJANS

van beroep materialentransporteur, geboren 11 juli 1904 en gewoond hebbende Mathenesserstraat 34a, Rotterdam-7. Hij was werkzaam op de N.W. met enkele onderbrekingen van 1 augustus 1923 tot 11 juli 1940 en op de R.D.M. vanaf 16 mei 1941.

Hij ruste in vrede.